

УДК 398.87

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.3.31>

А. К. ПАВЛОВА

кандидат філологічних наук, доцент,

докторантка кафедри фольклористики,

Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Електронна пошта: Lypen.pavlova@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-6214-8738>

ЕСТЕТИЧНИЙ ІДЕАЛ В АСПЕКТІ ВСЕОСЯЖНОГО ДОСВІДУ ГАРМОНІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТРАДИЦІЙНОГО ЛІРО-ЕПОСУ)

У статті простежено концепти естетичного ідеалу в українському ліро-епосі, сутність естетичної любові в поетичній моделі фольклорного твору. На прикладі дум, балад, співанок-хронік виявлено ознаки відкритого та прихованого естетичного ідеалу. Цей феномен стає домінантою творчого процесу, оскільки митець у ході культуротворчості прагне наблизитися до омріяного й виплеканого уявою світу. Зокрема, в традиційному ліро-епосі ідеал розкривається на різних рівнях: у процесі текстотворення, виконання, сприйняття аудиторією, через розкодування певних символів, а також консекутивність.

У формуванні естетичного ідеалу беруть участь численні екстралінгвістичні фактори. Особливого значення набуває модель мовленнєвої дії, що постає домінантною в різних зразках ліро-епосу: від історичних пісень, дум до балад і співанок-хронік. Чуттєве пізнання дійсності в фольклорному творі розкривається в специфічному плюралізмі поглядів на людину, цінності людського життя, і саме зіткнення цих поглядів під час подання події виводить на шлях розуміння справжньої сутності поняття «краса».

Традиційний ліро-епос виявляється своїм метафізичним простором, що відрізняється від усіх сфер людського життя. У ліро-епічному творі відображено події з певного естетичного досвіду, які соціально та історично зумовлені. Подія, що постає в центрі художньої моделі, може вийти на площину поліаспектної реалізації, розкриваючи дилему «прекрасне – потворне» та орієнтуючись на естетичне сприйняття. Образно-семіотична система сприяє осмисленню важливих сутностей життя, а сама зображувана в народному мистецтві подія виводить естетичну свідомість далеко за межі представлених явищ.

Визначення сутності естетичного ідеалу в ліро-епосі дає підстави виокремлювати його в аспекті всеосяжного досвіду гармонізації, що постає і на рівні ціннісного сприйняття, і на рівні естетичної насолоди, і на рівні залучення нового знання.

Ключові слова: етнокультура, фольклорний твір, образ, фольклорна свідомість, естетичний ідеал.

Постановка проблеми. В українському ліро-епосі оприявнюється особлива життєва реальність, модус осягнення краси світу, краси людини та її духовного мікрокосмосу. Своєрідна комунікативна макросфера також репрезентує зорієнтованість фольклорного твору на осмислення особистісної сутності та сутності буття не лише в етичних, але й у естетичних вимірах. Типізація образів, їхнє семіотичне наповнення, виокремлення певних естетичних моделей людини та взаємин у соціумі вирізняє ліро-епічний твір як особливий художній універсум із безупинним пошуком ідеалу.

У ліро-епічній пісенності розкривається панорама особливої естетичної дійсності, де виявляються особливі критерії естетичної оцінки. У процесі виконання, сприйняття, осмислення народнопісенних зразків відбувається реалізація низки важливих функцій.

Естетичний ідеал варто осмислювати багатоаспектно, у взаємозв'язках з історичними, ментальними, етногенетичними факторами. Фольклорний твір постає так званим живим знанням, віддзеркаленням неосяжного континууму чуттєвого пізнання дійсності. Спрямовуючи на пошук ідеалу, традиційна поезія не лише репрезентує людину й буття в емпіричних вимірах, але й переносить на рівень можливого та важливого. У баладах, історичних піснях, думках, співанках-хроніках, як зразках традиційної етнокультури, виявляється рух колективної та індивідуальної свідомості, взаємодія етичних, естетичних, соціальних, філософських та інших факторів.

Модус осмислення ідеалу розпочинається зазвичай із його розуміння як поліаспектного поняття. Кожен представник соціуму в процесі життєдіяльності формує та вирізняє власне

уявлення про певне поняття: ідеальну людину, явище природи, буття, взаємини в певному соціумі та світ загалом. Віддзеркалення різних аспектів життя сприяє створенню певних образів, які закорінюються в свідомості кожного індивідуума як особливі та неповторні. Проходить процес певної ідентифікації, порівняння суцього з належним. Осмислення магістральних характеристик цього ідеального образу є важливим аспектом пізнавальної діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Відомий російський фольклорист В. Є. Гусев у роботі «Естетика фольклору» зауважував, що моделювання фольклорної дійсності – досить складний процес, на який впливають історичні, соціальні та жанровотворчі чинники, і в цьому особливому світі так чи інакше діє «своєрідний закон естетичної ідеалізації дійсності» [Гусев : 276].

У філософській думці естетика детермінується як «загальна характеристика певної сфери пізнання («нижчої теорії пізнання» у порівнянні з логікою) (Баумгартен) [Шинкарук : 276]. Термін «естетичний» лінгвісти подають як прикметник до лексеми «естетика»; «пов'язаний із створенням, відтворенням і сприйняттям прекрасного в мистецтві та житті»; «викликаний прекрасним у житті чи мистецтві» [Білодід : 489].

Учений Ю. Борев визначає сутність естетичного ідеалу через досконалість та вищу гармонію і в людській реальності, і в культурі як домінуючу мету всього життя. На естетичні орієнтири особистості впливають сформовані естетичні смаки. Кожне явище розглядається у порівнянні з ідеалом, який не збігається з усім суцим у цьому соціумі і є гіперболізованою моделлю усього найкращого в дійсності. Ідеал є певним домислом в аспекті належного, але допоки не суцього. І саме народ, на думку вченого, є творцем цього ідеалу [Борев : 489].

Методологічною працею в сфері дослідження сутності та магістральних характеристик естетичного у фольклорі є публікація американського фольклориста та антрополога М. О. Джонса «Поняття “естетичне” в традиційному мистецтві». Автором акцентовано, що естетичний аналіз будь-якої форми мистецтва має передбачати не тільки історичні та соціальні обставини її існування та розвитку, але й простежувати пізнавальний, психологічний та інші аспекти [Джонс : 77].

Фольклорист актуалізує важливу проблему: чи набуває народна естетика магістрального значення в дослідженні конверсійних і традиційних форм мистецтва? Численні факти, зібрані вченими, усе більше розкривають сутність мистецтва як міжкультурного феномену. М. О. Джонс вважає, що особливості народної естетики або відповідної естетичної реакції, пов'язаної з традицією, повинні враховуватися під час всебічного аналізу чинників, які окреслюють поняття «стиль» [Джонс : 77].

Сучасний американський філософ Н. Ригль саме стиль вважає естетичним ідеалом. У праці «Про естетичний ідеал» учений заперечує класичне трактування цієї категорії, що полягає в розвитку чуттєвості, яка відкриває шлях до сутності естетичного. На його думку, така точка зору стає нівелюванням важливих уподобань, які формуються завдяки естетичним зразкам: віршам, картинам, пісням, одягу, дизайну тощо [Ригль : 433].

Естетик зауважує, що бувають моменти, коли не просто зосереджується увага на чомусь привабливому, а зрештою виникає любов. Усвідомлено такі об'єкти пов'язують із естетикою, а почуття прекрасного почасти стає любовним, зосередженим, поглинаючим процесом. Автор називає ці сфери естетичного буття естетичною любов'ю. Розмірковуючи про об'єкт занепокоєння, якому загрожує прагнення до ідеалу, натхненного Юмом, про позицію Левінсона, який власну «естетичну особистість» називає об'єктом занепокоєння, автор виявляє недоліки у визначеннях понять і пропонує власне бачення проблеми [Ригль : 445–446].

Н. Ригль підсумовує, що в осмисленні ідеалу не враховано важливий момент – мотиваційний сенс самої зустрічі з прекрасним, що може суттєво применшити прагнення віднаходити величезний світ естетичної цінності. Спрямованість на ідеал має синтезувати природне бажання збільшити доступ до естетичної цінності та бажання підтримувати й удосконалювати найважливіші в житті естетичні нахили [Ригль : 433].

Дослідниця традиційної культури Д. Нойс у роботі «Естетика протилежна анестетиці: про традиції та увагу» приділяє увагу аксіологічному рівню дослідження сутності естетичного у фольклорному творі. Авторка зазначає, що зазвичай учені вважають естетичні принципи

народного мистецтва самостійними щодо елітарної ідеології форми. Фольклористкою запропоновано класифікацію західних фольклорних жанрів, які здатні викликати свідому чи несвідому увагу, що може бути сконцентрованою або гнучкою. Зрештою, кожен із виокремлених фольклорних типажів оприявнюється особливим спектром ефектів, які, знаходячи соціальне використання, зазнають також історичних трансформацій. Фольклор, за твердженням Д. Нойс, постає і мистецтвом, і буттям, і оточенням, і новиною водночас [Нойс : 125].

Український фольклорист Я. І. Гарасим у докторській дисертації «Етностетика українського пісенного фольклору» дослідив особливості самотнього естетичного світобачення українського етносу в контексті взаємозв'язків із колом моральних орієнтирів та світоглядних констатацій.

Автором акцентовано, що загалом національна етностетика українства виокремлюється двома рівнями: архаїчно-язичницьким, що представлений натуроцентричним антропоморфізмом і родинно-хліборобським гуманізмом, та християнським, у системі яких формується ієрархія цінностей. Перешкодою на шляху до добродійного буття може стати розривання кола моральних імперативів [Гарасим : 28].

Учений переконує, що вагома роль фольклорного образу в етностетиці українства визначається насамперед ступенем художньої продуктивності в ході розвитку традиційної поетичної системи: у ній оприявнюються власні парадигми, яким притаманна багаторівнева репрезентативність. Розмірковуючи про ідеал, Я. І. Гарасим зосереджує увагу на важливих чинниках формування естетичного світобачення: у процесі еволюції відбувається перехід конструктивів поетичної моделі в народне мистецтво інших епох, становлення фольклорної тропіки, емотивний та психологічний складники якої підносять її на рівень етностетичного еталону [Гарасим : 31].

Проблеми ідеалу особистості у фольклорі як віддзеркаленні народного світогляду досліджувала українська вчена В. П. Семененко у кандидатській дисертації «Поетичне моделювання прекрасного в українському фольклорі. Традиційний ідеал». Константи етностетичного еталону простежено фольклористкою на при-

кладі дум, історичних пісень та інших жанрів усної традиційної культури. Авторка зауважує, що народна творчість зафіксувала низку антиномічних поглядів та сутнісних характеристик багатьох уславлених діячів.

Насамперед ідеальними з точки зору українства вважалися козаки, котрі боролися за свободу, прагнули до встановлення власної державності, жертвували власним життям, захищаючи рідну землю та одвічні національні цінності. У трактуванні сутнісних характеристик національного естетичного ідеалу простежується концепт «слава». Оскільки слава по-різному здобувалася й утверджувалася, тому вона й по-різному характеризує персонажа народнопоетичного твору. З-поміж «славних із славних» – Богдан Хмельницький, якого називали батьком, Іван Богун, Іван Сірко, ватажок народного повстання Максим Залізняк, борці за правду Олекса Довбуш, Устим Кармалюк та інші [Семененко : 31].

Метою статті є простеження концептів естетичного ідеалу в українському ліро-епосі, виявлення сутності естетичної любові в поетичній моделі фольклорного твору, ознак відкритого та прихованого естетичного ідеалів на прикладі дум, балад, співанок-хронік, історичних пісень.

Виклад основного матеріалу. Саме естетичний ідеал стає домінантою творчого процесу, оскільки митець у ході культуротворчості прагне наблизитися до омріяного й виплеканого уявою світу. Зокрема, в традиційному ліро-епосі ідеал розкривається на різних рівнях: в процесі текстотворення, виконання, сприйняття аудиторією, через розкодування певних символів, а також консекутивність. Назавжди в народній пам'яті залишається усе те, що має важливе значення в аспекті пізнавальної або естетичної структури цінностей [Павлова : 158].

Традиційний ліро-епос вияскравлюється своїм метафізичним простором, що відрізняється від усіх сфер людського життя. У ліро-епічному творі відображено події з певного естетичного досвіду, які соціально та історично зумовлені. Подія, що постає в центрі художньої моделі, може вийти на площину поліаспектної реалізації, розкриваючи дилему «прекрасне – потворне» та орієнтуючись на естетичне сприйняття. Образно-семіотична система сприяє осмисленню важливих сутностей життя, а сама

зображувана в народному мистецтві подія виводить естетичну свідомість далеко за межі представлених явищ.

У баладі «Оддала мати дочку в чужу стороночку» представлено особливий метафізичний простір через різні реальності твору: розлука матері з донькою («чужа стороночка»); політ зозулею до рідної неньки («лечу лугами, лечу берегами»); очікування зустрічі з батьком та ненькою («на вишеньці та й на черешеньці»); повідомлення невістки про повернення доньки («ой то не зозуля, ой то не рябенька»); радість та сподівання матері («одчинила б», «посадила б», «частувала б», «напувала б», «медами-винами») [Дей : 178–179].

Типізація та метафоричність баладного твору сприяє утвердженню в свідомості реципієнта естетичної цінності – любові до матері, а осягнення ідеалу родинних взаємин переносить на рівень осягнення ідеалу буття, гармонії.

Визначення сутності естетичного ідеалу в ліро-епосі дає підстави виокремлювати його в аспекті всеосяжного досвіду гармонізації, що постає і на рівні ціннісного сприйняття, і на рівні естетичної насолоди, і на рівні залучення нового знання.

Французький філософ П. Бурдьє у праці «Історичний генезис чистої естетики» робить висновок, що «досвід витвору мистецтва як об'єкта, безпосередньо наділеного змістом та цінністю, є результатом узгодження двох моментів одного і того ж історичного інституту: культурного габітуса та художнього поля» [Бурдьє : 96]. Учений вважає, що зразок мистецтва із усім семіотичним наповненням, змістовими та аксіологічними характеристиками може існувати тоді, коли сприймається реципієнтами із необхідними естетичними уявленнями та компетенціями [Бурдьє : 102–103].

Очевидно, що ліро-епічні твори утверджувалися в художній етнокulturі саме за вивіренням на достовірність, доречність, ідентифікацію з характерними рисами естетичної моделі Універсуму. Сам текст постає своєрідним семіотичним об'єктом, який вводить реципієнта в світ подій через наратив, оприявлення картини світу, і все це уможливує осягнення прагматики фольклорного твору, причин тривалого побутування, визнання критеріїв сутнісної оцінки та витоків формування естетичного ідеалу.

У думках, баладах, співанках-хроніках, історичних піснях естетичний ідеал розкривається в аспекті багатогранної культуротворчості представників українського етносу. Сутність естетичного ідеалу постає і результатом споглядання прекрасного в людині та її бутті, і результатом діяльності соціальної особистості. Зокрема, в ліро-епічних піснях про боротьбу з татарами і турками естетичний ідеал українки вирізняється як ірреальна форма реального світу:

Із-за гори, з темнього лісу

Татари ідуть, Волиночку везуть.

У Волиночки коса з *золотого волоса*.

щирий бір освітила,

зелену дуброву і биту дорогу [Ревуцький : 70].

Фольклорний фрейм «коса з золотого волоса» в аналізованій пісні зі збірника Д. Ревуцького вирізняється оригінальною прагматикою і може розглядатися як один із конструктів антропологічної моделі. Власне, початковий суб'єктивізм творця пісні переходить на рівень метафізичного відтворення об'єктивної дійсності. Цей фрейм «коса» функціонує не лише в аспекті портретної характеристики, але й особистісної сутності героїні фольклорного твору, оскільки її краса, і зовнішня, і духовна, і краса самого життя, яка залишилась поза кадром, була усвідомлена в процесі текстотворення. «У Волиночки коса» опоетизована етносом й виведена на рівень естетичного ідеалу, який спрямований у майбутнє. Як бачимо, у ліро-епічних творах магістральні характеристики естетичного ідеалу пов'язані з суспільно-історичними особливостями життя українського етносу [Ревуцький : 70].

Наприклад, у історичних баладах естетичний ідеал дівчини буває відкритим і структурується з деталей, які наявні в різних варіантах ліро-епічного твору. У творі «У містечку Богуславку Каньовського пана» фрейм «краса» розкривається різними слотами: «пишная пава», «хорошая, хорошего росту», «молода», «вішита мережка», «вішита спіднице» [Сокол : 228–230].

Естетичні рівні образу Боднарівни у традиційному творі розкриває не лише специфіка вербалізації, але й поліаспектна емотивність у поданні трагічного випадку. Балада оприявнює енергетичне поле діалектики прекрасного і потворного: краса Боднарівни, вірність моральним імперативам – це прекрасне, егоїзм, жорстокість і, зрештою, смерть – це потворне:

Ой як тото Боднарівна ті слова сказала,
Ой вистрілив пан Каньовський – Боднарівна
впала.

Ой на тобі, старий Боднар, таляриків бочку,
Ай на тобі, старий Боднар, за хорошу дочку
[Сокол : 229].

Предметом вишуканого мистецтва, за В. Соловйовим, є краса, але це ще не цілковита і не абсолютна краса. Справжня краса наділена певною предковичною сутністю. Такої краси нема в реальному світі, а мистецтва намагаються вловити певні відблиски вічної ідеальної краси, оскільки вона є частиною надприродного, незвичайного світу. Творче осягнення цього надприродного світу ототожнюється з містикю. Аналізуючи спільні риси містики та мистецтва, філософ визначає магістральний фактор – почуття, а не діяльнісну волю чи саме пізнання. Найважливішим засобом містики та мистецтва є саме уява, фантазія [Бичков : 6].

Висновки. Ліро-епічний твір із його символічно-образним наповненням віддзеркалює різні категорії буття: від соціальної до метафізичної. Завдяки чуттєвому пізнанню дійсності розкриваються таємні сенси людського існування, а розкриття глибинних сенсів дійсності виходить за межі певного фольклорного образу.

У формуванні естетичного ідеалу беруть участь численні екстралінгвістичні фактори. Особливого значення набуває модель мовленнєвої дії, що постає домінантною в різних зразках ліро-епосу: від історичних пісень, дум до балад і співанок-хронік. Чуттєве пізнання дійсності у фольклорному творі розкривається в специфічному плюралізмі поглядів на людину, цінності людського життя, і саме зіткнення цих поглядів під час подання події виводить на шлях розуміння справжньої сутності поняття «краса».

ЛІТЕРАТУРА

1. Білодід І. К. Словник української мови [в 11 т.]. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 2 : Г-Ж. 1971.
2. Боров Ю. Б. Эстетика. Москва : Высшая школа, 2002.
3. Бичков В. Эстетика Владимира Соловьёва как актуальная парадигма. *История философии*. 4. Москва : ИФ РАН, 1999. с. 3–43.
4. Гарасим Я. І. Етноестетика українського пісенного фольклору: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.01.07. Київ. 2010.
5. Гусев В. Е. Эстетика фольклора. Ленинград : Наука, 1967.
6. Дей О. І., Ясенчук А. Ю. Балади. Київ : «Дніпро». 1987.
7. Павлова А. К. Наративні характеристики епічної пісні: творча стратегія та консекутивність. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2017. Випуск 43. С. 157–160.
8. Ревуцький Д. Українські думи та пісні історичні. Київ : Вид. Т-ва «Час» у Києві. 1919.
9. Семененко В. П. Поетичне моделювання прекрасного в українському фольклорі: традиційний ідеал: Дис... канд. наук: 10.01.07. 2010.
10. Сокол В. Бойківські народні пісні / записи та впорядкування Львів. Т. 2. 2021.
11. Шинкарук В. І. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія Київ: Абрис, 2002.
12. Bourdieu P. GenPse historique d'une esthOtique pure. *Les cahiers du MusOe national d'art moderne*, no 27 (Printemps). 1989. pp. 95–106.
13. Jones M.O. The Concept of «Aesthetic» in the Traditional Arts. *Western Folklore*. 1970. Vol. 30, no. 2 (Apr.), pp. 77–104.
14. Noyes D. Aesthetic Is the Opposite of Anaesthetic: On Tradition and Attention. *Journal of Folklore Research*. 2014. vol. 51, no. 2 (May/August), pp. 125–175. Відновлено з: (<https://www.jstor.org/stable/10.2979/jfolkrese.51.2.125> (25.11.2021)).
15. Riddle N. On the Aesthetic Ideal. *British Journal of Aesthetics*, 2015. No. 55 (4), pp. 433–447. Відновлено з: <https://philpapers.org/rec/RIGOTA-2> (25.11.2021).

REFERENCES

1. Bilodid I. K. (1971). Slovyk ukrajinskoji movy [v 11 t.]. Kyjiv: Nauk. dumka, 1970–1980. T. 2 : Gh-Zh.
2. Borev Ju. B. (2002). Estetyka. Moskva: Vysshaja shkola. (in Russian)
3. Bychkov V (1999). Estetyka Vladymyra Solovj'eva kak aktualnaja paradyghma. Ystoryja fylosofyy, 4. Moskva: YF RAN, 3–43.
4. Gharasym Ja. I. (2010). Etnoestetyka ukrajinskogho pisennogho foljkloru: avtoref. dys. ... d-ra filol. nauk: 10.01.07. Kyjiv.

5. Ghusev V.E. (1967). *Estetyka folklora*. Leninghrad: Nauka. (in Russian)
6. Dej O. I. Jasenchuk A. Ju. (1987) *Balady*. Kyjiv: «Dnipro». (in Ukrainian)
7. Pavlova A. K. (2017). Naratyvni kharakterystyky epichnoji pisni: tvorcha strateghija ta konsekyvnystj. *Naukovi praci Kam'janecj-Podiljskoghho nacionaljnoghho universytetu imeni Ivana Oghijenka. Filologhichni nauky*, vypusk 43, 157–160.
8. Revucykjy D. (1919). *Ukrajinsjki dumy ta pisni istorychni*. Kyjiv: Vyd. T-va «Chas» u Kyjivi. (in Ukrainian)
9. Semenenko V. P. (2010). Poetychne modeljuvannja prekrasnogh v ukrajinsjkomu folklori: tradycijnyj ideal: Dys. ... kand. nauk: 10.01.07.
10. Sokol V. (2021). *Bojkivsjki narodni pisni / zapysy ta vporjadkuvannja* Ljviv. T. 2. (in Ukrainian)
11. Shynkaruk V. I. (2002). *Filosofsjkyj encyklopedychnyj slovnyk: encyklopedija*. Kyjiv: Abrys.
12. Bourdieu P. (1989) *GenÈse historique d'une esthOtique pure. Les cahiers du MusOe national d'art moderne*, no. 27 (Printemps 1989), pp. 95–106.
13. Jones M. O. (1971) The Concept of «Aesthetic» in the Traditional Arts. *Western Folklore*, vol. 30, no. 2 (Apr.), pp. 77–104.
14. Noyes D. (2014) Aesthetic Is the Opposite of Anaesthetic: On Tradition and Attention. *Journal of Folklore Research*. vol. 51, no. 2 (May/August), pp. 125–175. <https://www.jstor.org/stable/10.2979/jfolkrese.51.2.125> (25.11.2021)
15. Riggle N. (2015) On the Aesthetic Ideal. *British Journal of Aesthetics*, 55 (4), pp. 433–447. <https://philpapers.org/rec/RIGOTA-2> (25.11.2021)

A. K. PAVLOVA

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Postdoctoral Student at the Department of Folklore,
Institute of Philology,
Kyiv National University named after Taras Shevchenko, Kyiv, Ukraine
E-mail: Lypen.pavlova@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6214-8738>*

THE AESTHETIC IDEAL IN THE ASPECT OF COMPREHENSIVE EXPERIENCE OF HARMONIZATION (ON THE EXAMPLE OF TRADITIONAL LIRO-EPIC)

The article traces the concepts of aesthetic ideal in the Ukrainian lyric epoch, the essence of aesthetic love in the poetic model of folklore. Signs of an open and hidden aesthetic ideal were revealed on the example of thoughts, ballads, and songs-chronicles. This phenomenon becomes dominant in the creative process, as the artist in the course of cultural creativity seeks to approach the dream and nurtured world. In particular, in the traditional lyric epoch, the ideal is revealed at different levels: in the process of text creation, performance, perception by the audience, through the decoding of certain symbols, as well as consecutiveness.

Numerous extralinguistic factors take part in the formation of the aesthetic ideal. Of particular importance is the model of speech action, which is dominant in various examples of lyric epic: from historical songs, thoughts – to ballads and chronicles. Sensory knowledge of reality in a folklore work is revealed in the specific pluralism of views on man, the values of human life, and the very clash of these views during the presentation of the event leads to an understanding of the true essence of “beauty”.

The traditional lyric epic is highlighted by its metaphysical space, which differs from all spheres of human life. The lyric-epic work reflects events from a certain aesthetic experience, which are socially and historically determined. An event that appears at the center of an artistic model can reach the plane of multifaceted realization, revealing the dilemma of the beautiful – the ugly and focusing on aesthetic perception. The image-semiotic system contributes to the understanding of the important essences of life, and the event itself depicted in folk art takes aesthetic consciousness far beyond the presented phenomena.

Defining the essence of the aesthetic ideal in the lyric epoch gives grounds to distinguish it in terms of comprehensive experience of harmonization, which appears at the level of value perception, and at the level of aesthetic pleasure, and at the level of attracting new knowledge.

Key words: ethnoculture, folklore work, image, folklore consciousness, aesthetic ideal.